

JOHANNA JYRKÄ

FaT

Tutkija, Fimea

Lääke75+ auttaa iäkkään LÄÄKEKUORMAN HALLINNASSA

Monisairaiden iäkkäiden lääkekuorman hallinta on tuttu haaste terveydenhuollon ammattilaisille. Fimean ylläpitämä Lääke75+-tietokanta on tarkoitettu tukemaan iäkkäitä hoitavien terveydenhuollon ammattilaisten lääkehoitopäätöksiä. Tietokannasta on helppoa ja nopeaa tarkastaa, soveltuuko lääke käytettäväksi iäkkäille.

Lääkekuorman kertyminen monisairaalle iäkkäälle voi huolettaa sekä potilasta että hänen omaisiaan. Erityisesti uuden lääkkeen sopivuus muuhun lääkeytyksen ja siihen mahdollisesti liittyvät haitat askarruttavat iäkkäitä potilaita. Haurastuva elimistö ei välttämättä enää siedä tuttuakaan lääkettä yhtä suuria annoksia kuin ennen. Apua haetaan tuolloin terveyskeskuksesta ja apteekista, joissa tulee olla hyvät valmiudet ratkaista iäkkäiden lääkehoitoon liittyviä ongelmia.

Iäkkäiden lääkityksen tietokanta on nyt Lääke75+

Fimean ylläpitämä iäkkäiden lääkityksen tietokanta on rakennettu perusterveydenhuollon tarpeisiin tukemaan arkityön lääkityspäätöksiä. Tietokanta on laadittu konsensusperiaatteella iäkkäiden lääkehoidon

asiantuntijoiden muodostamassa työryhmässä, johon kuuluu geriatreja, proviisoreja ja kliinisen farmakologian asiantuntijoita. Tietokannan tunnistaa jatkossa uudesta Lääke75+-logosta, joka on esillä kaikessa tietokantaan liittyvässä tiedottamisessa. Logo tulee varmasti tutuksi myös iäkkäiden lääkehoitoa käsittelevillä luennoilla ja koulutustilaisuuksissa. Logo on saatavilla tietokannan verkkosivuilta luentomateriaaleihin liitettäväksi.

Tietokannan käyttö on helppoa ja maksutonta

Lääke75+-tietokanta sisältää tietoa seikoista, jotka tulee ottaa huomioon lääkeaineen käytössä iäkkäille. Näitä ovat esimerkiksi tärkeimmät haitta- ja yhteisvaikutukset sekä munuaisten toiminnan vaikutukset lääkkeen annos-

Lääke75
IÄKKÄIDEN LÄÄKITYKSEN
TIETOKANTA

LUE LISÄÄ

www.fimea.fi > Kehittäminen > Lääkeinformaation kehittäminen > Iäkkäiden lääkityksen tietokanta

www.fimea.fi > Kehittäminen > Moniammatillinen verkosto

teluun. Tietokannassa lääkeaineet on luokiteltu muualta terveydenhuollosta tuttuihin A-, B-, C- ja D-luokkiin (**taulukko 1**). Luokka kuvaa lääkeaineen soveltuvuutta 75 vuotta täyttäneiden potilaiden käyttöön.

Lääke75+-tietokantaa käytetään jo tällä hetkellä laajasti terveydenhuollon kentällä. Se on helppo apuväline iäkkäiden lääkityskokonaisuuden hallintaan, ja sitä on nopea käyttää potilastyön ohessa. Tietokanta on tarkoitettu ensisijaisesti lääkäreiden ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön, mutta myös potilaat ja heidän omaisensa voivat käyttää sitä Fimean verkkosivuilla maksutta. Potilaita ja omaisia ohjeistetaan kuitenkin erikseen keskustelemaan tietokannan herättämistä lääkityksen kysymyksistä lääkärin tai apteekkihenkilökunnan kanssa.

Lääke75+ uudistuu käyttäjiensä tarpeiden mukaisesti

Tällä hetkellä asiantuntijat kehittävät päivitysjärjestelmää, jolla Lääke75+-tietokanta pidetään jatkossa ajantasaisena ja uusimman tutkimusnäytön mukaisena. Tulevan syksyn aikana tietokanta julkaistaan myös ruotsin- ja englanninkielisenä. Tietokantaa on toivottu Terveystietoon, ja sen käyttö onkin nyt mahdollistettu Terveystietoon kautta. Näillä toimenpiteillä pyritään entisestään parantamaan Lääke75+:n käytettävyyttä potilastyössä.

Tietokannalle luodaan myös omat verkkosivut, joilla tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisille entistä monipuolisempaa tietoa iäkkäiden lääkityksistä.

Moniammatillinen yhteistyö turvaa iäkkään potilaan järkevän lääkityksen

Monisairaana iäkkään potilaan hyvä hoito voi vaatia monien lääkkeiden samanaikaista käyttöä. Siksi on muistetta-

va, että monilääkityksen välttäminen iäkkäillä ei ole itsestään selvää. Pyrkimys on välttää lääkityksistä aiheutuvia haittoja siten, että kliininen hyöty ylittää hoidosta koituvat haitat myös elimistön ikääntyessä.

Lääke75+-tietokanta on päivitetty kevään aikana kokonaisuudessaan, ja se sisältää ajantasaiset tiedot yli 500 lääkeaineen tai niiden yhdistelmien soveltuvuudesta iäkkäiden käyttöön. Lääkityksen onnistunut toteutus vaatii paitsi ajantasaisia tietoja lääkityksistä myös kokemuksen kautta kehittyvää kliinistä taitoa. Tietokannan lisäksi iäkkään potilaan lääkityskokonaisuuden hallintaan kannattaakin hakea ratkaisua terveydenhuollon työyksikön moniammatillisesta yhteistyöstä, jota tulee tarvittaessa kehittää.

Hoitajan taidot taustatietojen koostamisessa ja farmasian osaaminen lääkityksen arvioinnissa kannattaa ottaa käyttöön monilääkittyjä potilaita hoidettaessa. Tarpeellisten lääkkeiden annoksen sopivuus iäkkäälle on myös syytä tarkastaa määrävälein. Lisäksi iäkkäältä potilaalta kannattaa aina muistaa kysyä mahdollisista lääkkeiden käyttöön liittyvistä ongelmista. ■

Kirjallisuutta

Ahonen J. Iäkkäiden lääkitys – vältettävät lääkkeet ja yhteisvaikutukset. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto 2011.

Jyrkkä J. Drug use and polypharmacy in elderly persons. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto 2011.

Saastamoinen L, Verho J. Register-based indicators for potentially inappropriate medication in high-cost patients with excessive polypharmacy. *Pharmacoepidemiol Drug Saf* 2015. Julkaistu verkossa 26.2.2015.

Taulukko 1. Lääke75+-tietokantaan sisällytettyjen lääkeaineiden luokittelu.

A	Sopii iäkkäille. Lääkeainetta voidaan käyttää kuten nuoremmillekin potilaille. Ikääntymismuutokset eivät aiheuta muutoksia lääkeannokseen tai ottotiheyteen, eikä haittavaikutusprofiili poikkea nuoremmista.
B	Tutkimusnäyttö, käyttökokemus tai teho vähäistä 75 vuotta täyttäneillä.
C	Soveltuu varauksin iäkkäille. Lääkeainetta voidaan käyttää iäkkäille, mutta lääkeannosta joudutaan pienentämään tai ottotiheyttä harventamaan jo lievän tai kohtalaisen munuaistoiminnan heikkenemisen tai merkittävän haitta- ja yhteisvaikutusriskin seurauksena.
D	Vältä käyttöä iäkkäillä. Käyttö on mahdollista erityistapauksissa tai kertaluontoisesti. Ikääntymismuutosten seurauksena iäkkäät altistuvat lääkeaineen haitallisille tai vaarallisille vaikutuksille. Haittavaikutusriski ylittää tavallisesti hoidosta saatavan kliinisen hyödyn.